

Att lidelsefullt älska världen

Predikan hållen på Navarra universitetets campus den 8/10 1967

Ni har just hört den högtidliga läsningen av de två texter ur den Heliga Skrift som hör till Mässan den 21:e söndagen efter Pingst*. Efter att ha lyssnat till Guds ord har ni ramen inom vilken jag vill lägga fram det jag har att säga. Det är en prästs ord, förmedlade till en stor familj av Guds barn, i hans heliga Kyrka. Det är ord som vill vara övernaturliga, som vill förkunna Guds storhet och Hans barmhärtighetsgärningar mot människorna, ord som vill förbereda er för den överväldigande Eukaristin, som vi idag skall fira på Navarrauniversitetets campus.

Tänk ett ögonblick på vad jag just har sagt. Vi firar den heliga Eukaristin, det sakramental offret av Herrens kropp och blod, detta trons mysterium som sammanbinder kristendomens alla mysterier. Vi firar således den mest heliga och betydelsefulla handling som vi människor, tack vare Guds nåd, kan utföra i detta liv. När vi tar del av Herrens kropp och blod frigör vi oss på sätt och vis från rummets och tidens band och förenar oss med Gud i himlen, där Kristus själv skall torka tårarna ur våra ögon, där varken död, sorg eller klagan skall finnas mer, eftersom den gamla världen skall vara borta.¹

Denna trösterika och djupa sanning, som av teologerna kallas för Eukaristins eskatologiska betydelse, kan emellertid missförstås. Den har också blivit missförstådd varje gång man försökt framställa det kristna livet som något enbart *andligt* – *spiritualistiskt*, menar jag – som ett liv endast avsett för *de rena*, ett släkte av ovanliga människor som inte befattar sig med denna världens föraktliga ting, eller som på sin höjd tolererar dem eftersom de av nödvändighet är länkade till anden så länge vi lever på jorden

När man ser saker och ting på detta sätt blir kyrkobyggnaden den främsta ramen för det kristna livet. Att vara kristen består då i att besöka kyrkan, att delta i gudstjänster, fastna i en sluten kyrklig miljö, i en avskild värld, som utger sig för att vara himlens försal, medan den vanliga *världen* går sin egen väg. Den kristna läran och nådens liv skulle följaktligen bara liksom snudda vid mänsklighetens historias jäktiga förlopp utan att någonsin riktigt möta den.

“**Där era bröder, medmänniskorna finns; där era förhoppningar, ert arbete och era kära finns – där skall ni möta Kristus varje dag.**

Denna oktobermorgon, när vi nu förbereder oss att fira åminnelsen av Herrens påsk, *förkastar* vi rätt och slätt denna förvrängda syn på kristendomen. Reflekte-

ra en stund över ramen för denna vår Eukaristi, för vår tacksägelse. Vi befinner oss i ett alldeles speciellt tempel: man skulle kunna säga att universitetets campus är skeppet och att universitetsbiblioteket är altartavlan; där borta finns maskiner som skall resa nya byggnader och över oss välver sig Navarras himmel ...

Bekräftar inte denna bild för er, på ett uttrycksfullt och oförlömligt sätt, att det vanliga livet är den verkliga *platsen* för ert kristna liv? Mina barn, där era bröder, medmänniskorna finns; där era förhoppningar, ert arbete och era kära finns – där skall ni möta Kristus varje dag. Det är mitt bland jordens mest materiella ting som vi skall helga oss, genom att tjäna Gud och alla människor.

“**Tvivla inte på detta, mina barn: Varje slags flykt från den hederliga dagliga verkligheten skulle för er, män och kvinnor av världen, innebära att handla mot Guds vilja.**

Jag har alltid förkunnat detta med ord från den Heliga Skrift: världen är inte ond, för den har kommit ut ur Guds händer. Den är hans skapelse, och Gud såg den och såg att den var god.² Det är vi människor som gör världen ond och ful med våra synder och trolösa gärningar. Twivla inte på detta, mina barn: Varje slags flykt från den hederliga dagliga verkligheten skulle för er, män och kvinnor av världen, innebära att handla mot Guds vilja.

Däremot måste ni nu med större klarhet förstå, att Gud kallar er att tjäna honom i och genom människans civila, materiella och världsliga aktiviteter: Det är i laboratoriet, i sjukhusets operationssal, i militärförläggningen, i universitetskatedern, i fabriken, i verkstaden, på åkern, i hemmet han väntar på er varje dag, på hela det oändliga fält som det mänskliga arbetet är. Var så säkra: det finns något heligt, något gudomligt, gömt i de mest vardagliga situationerna, och det är upp till var och en av er att upptäcka det.

Till de studenter och arbetare som samlades kring mig på 30-talet brukade jag säga att de måste kunna materialisera det andliga livet. På så sätt ville jag bevara dem från frestelsen, så vanlig både då och nu, att leva ett slags dubbelliv: Å ena sidan ett inre liv, ett liv i gemenskap med Gud, och å andra sidan ett liv helt skilt från detta, med jobb, familj och socialt umgänge, fullt av små jordiska angelägenheter.

Nej, mina barn! Vi får inte leva dubbelliv. Vi får inte vara som schizofrena om vi vill vara kristna. Det finns bara ett liv och det består av kött och ande. Det är detta liv som måste bli heligt till kropp och själ, fyllt av Gud. Och den-

* Mässan ägde rum före den liturgiska reformen 1969 och följer den då gällande ordningen.

¹ Jfr Upp 21:4.

² Jfr 1 Mos 1:7ff.

ne osynlige Gud finner vi i de mest synliga och materiella tingen.

Det finns inte någon annan väg: antingen lär vi oss att finna Herren i vardagen, eller så finner vi honom aldrig. Därför kan jag säga er att vår tid behöver återge det materiella och de skenbart mest banala situationerna deras ädla och ursprungliga betydelse, vi måste åter ställa dem i Guds rikes tjänst, förändliga dem och på så sätt göra dem till medel för och tillfälle till ett ständigt möte med Jesus Kristus.

Ett äkta kristet sinne, som bekänner allt köttets uppståndelse, har på ett självklart sätt alltid opponerat sig mot "desinkarnationen", utan att för den skull vara rädd att dömas ut som materialistisk. Därför är det legitimt att tala om en "kristen materialism" som frimodigt motsätter sig de materialismer som inte erkänner andens existens.

Vad är väl sakramenten – som tidiga kristna författare beskrev som avtryck av Ordets inkarnation – om inte det tydligaste uttrycket för den väg som Gud har valt för att helga oss och leda oss till himlen? Ser ni inte att varje sakrament är Guds kärlek med all sin skapande och frälsande kraft, som Gud ger oss genom att använda sig av materien? Vad är väl denna Eukaristi, som nu nalkas, annat än vår Frälsares vördnadsvärda kropp och blod, som erbjuds oss genom denna världs anspråkslösa material, vin och bröd, de naturliga elementen, odlade av människorna, som det senaste ekumeniska konciliet påminde oss om?³

Man förstår, mina barn, att Aposteln kunde skriva: Allt är ert. Men ni tillhör Kristus, och Kristus tillhör Gud.⁴ Det handlar om en uppåtgående rörelse som den Helige Ande, som utgjutits i våra hjärtan, vill framkalla i världen: från jorden ända till Herrens härlighet. Och för att klargöra att allt omfattas av denna uppåtgående rörelse, till och med det som verkar mest prosaiskt, skriver den helige Paulus: Om ni äter eller dricker eller vad ni än gör, så gör allt till Guds ära.⁵

Denna lära från den Heliga Skrift utgör, som ni vet, kärnan i Opus Deis anda. Den bör leda er till att utföra ert arbete på ett fullkomligt sätt, till att älska Gud och människorna genom att fylla vardagens små saker med kärlek och till att upptäcka det gudomliga som finns gömt i de små detaljerna. Vad passar väl bättre än några rader av Kastiliens poet: *Långsamt och med vacker handstil, ty att göra saker väl, är viktigare än att göra dem.*⁶

“Var så säkra: det finns något heligt, något gudomligt, gömt i de mest vardagliga situationerna, och det är upp till var och en av er att upptäcka det.

Jag försäkrar er, mina barn, att när en kristen utför vardagens mest obetydliga gärningar med kärlek, fylls de med Guds transcendens. Det är därför jag upprepade gånger har betonat, hamrat in gång efter gång, att den kristna kallelsen består i att göra episk dikt av vardagens prosa. Himlen och jorden tycks förenas vid horisonten, mina barn. Men inte så: det är i era hjärtan, där de verkli-

gen förenas, när ni lever ert vanliga liv på ett heligt sätt ...

Leva ert vanliga liv på ett heligt sätt, har jag just sagt. Och med dessa ord syftar jag på den kristnes alla olika uppgifter. Lägg drömmarna åt sidan. Lämna fantasier och falsk idealism och det jag brukar kalla bleckmystik⁷ bakom dig: "Om jag bara inte hade gift mig, om jag bara inte hade detta yrke, om jag bara vore friskare, om jag bara vore ung, om jag bara vore gammal ... Håll er istället nyktert till den mest materiella och omedelbara verkligheten där ju Herren finns! *Se på mina händer och mina fötter, sade den uppståndne Jesus, det är jag och ingen annan. Känn på mig och se på mig, en ande har inte kött och ben, och det kan ni se att jag har.*⁷

“ Jag försäkrar er, mina barn, att när en kristen utför vardagens mest obetydliga gärningar med kärlek, fylls de med Guds transcendens.

Många aspekter av den värld som ni lever i kommer att belysas av dessa sanningar. Tänk till exempel på ert liv som medborgare. En människa som vet att hon finner Kristus i världen, och inte endast i templet, älskar den världen. Hon bemödar sig om en god allmän- och yrkesbildning. Hon bildar sig en uppfattning om de problem som präglar hennes miljö med fullständig frihet, och hon fattar sina egna beslut. Eftersom det är en kristens beslut, är de grundade i en ödmjuk, personlig reflektion som söker uppfatta Guds vilja i livets små och stora händelser.

Men det skulle aldrig falla en sådan kristen in att tro eller säga att han nedstiger från templet till världen för att representera Kyrkan, inte heller skulle han tro att hans lösningar var *de katolska lösningarna* på dessa problem. Så får det inte vara, mina barn! Det skulle vara klerikalism, *officiell katolicism*, eller vad ni nu vill kalla det. I vilket fall som helst är det att göra våld på sakernas natur. Överallt måste ni sprida en äkta lekmanmentalitet, som ska leda till tre slutsatser:

- Att vara tillräckligt hederliga, för att ta ansvar för era egna beslut.
- Att vara tillräckligt kristna, för att respektera era trosbröder, som i åsiktsfrågor föreslår andra lösningar än dem som var och en av oss håller fast vid:
- och att vara tillräckligt katolska för att inte utnyttja vår moder Kyrkan genom att blanda in henne i mänskliga grupperingar.

Det är tydligt att ni på detta område, såväl som på alla andra, inte skulle kunna leva ert vanliga liv på ett heligt sätt om ni inte åtnjöt den frihet som kommer av er värdighet som män och kvinnor skapade till Guds avbild, och som Kyrkan tillerkänner er. Den personliga friheten är väsentlig i det kristna livet. Men glöm inte, mina barn, att det alltid handlar om frihet under ansvar.

Ta därför mina ord för vad de är: en uppmaning till er dagligen utöva era rättigheter, inte bara i nödsituationer. En uppmaning att storsint uppfylla era medborger-

³ Jfr *Gaudium et Spes*, nr. 38.

⁴ 1 Kor 3:22-23.

⁵ 1 Kor 10:31.

⁶ A. Machado, "Poesias completas". CLXL. – "Proverbios y cantares". XXIV. Espasa-Calpe. Madrid, 1940.

⁷ På spanska "mística ojalatera". Den helige Josemaría använder sig av en ordlek som inte går att överföra till svenska: det spanska ordet – ojalá – som översätts med orden "om jag bara" låter nästan som "hojalata" ("h" uttalas inte på spanska), som betyder "bleck". "Mística ojalatera" låter därför som "bleckmystisk", "billig mystik" (Övers.anm.)

⁷ Luk 24:39.

liga plikter – i politiken och i näringslivet, på universitetet och i yrkeslivet – och att modigt ta konsekvenserna av den personliga självständighet som tillkommer er, och av era fria val. Denna kristna lekmanamentalitet kommer att göra det möjligt för er att fly all intolerans och fanatism. Eller för att uttrycka det mer positivt: det kommer att hjälpa er att leva i fridfullt samförstånd med de övriga medborgarna, och att främja denna sämja inom alla samhällets områden.

“Himlen och jorden tycks förenas vid horisonten, mina barn. Men inte så: det är i era hjärtan, där de verkligen förenas, när ni lever ert vanliga liv på ett heligt sätt ...

Jag vet att jag inte behöver påminna er om det som jag har upprepat under så många år: läran om medborgerlig frihet, om att leva tillsammans i samförstånd och harmoni, utgör en väldig viktig del av Opus Deis budskap. Måste jag återigen understryka att män och kvinnor som vill tjäna Jesus Kristus i Guds Verk är *medborgare absolut lika de övriga medborgarna*, som på allvar vill leva sin kristna kallelse, till dess yttersta konsekvenser?

Ingenting skiljer mina barn från de övriga medborgarna. Däremot har de, förutom sin kristna tro, ingenting gemensamt med ordensfolk. Jag älskar ordensfolket och högaktar och beundrar deras klausurer, deras apostoliska verksamhet, deras avskildhet från världen – deras *contemptus mundi* – som är *andra* tecken på helighet i Kyrkan. Men Herren har inte gett mig en ordenskallelse, och att längta efter en sådan skulle vara ett tecken på inre oordning. Ingen myndighet i världen kan tvinga mig att bli en ordensman, lika lite som någon myndighet kan tvinga mig att ingå äktenskap. Jag är sekularpräst, Jesu Kristi präst, som lidelsefullt älskar världen.

Och vilka är de män och kvinnor som tillsammans med mig, arma syndare, har följt Jesus Kristus? Några få procent är präster, som tidigare – som lekmän – har utövat ett vanligt yrke. Ett stort antal är sekularpräster från många stift runt om i världen, som på så sätt har blivit stärkta i sin lydighet till sin biskop, kunnat öka sin kärlek till sitt arbete i stiftet, och gjort det mer effektivt. Dessa präster står med öppna armar – formade till ett kors – så att alla själar alltid skall finna tillflykt i deras hjärtan, och de lever liksom jag mitt på gatan, i världen, som de älskar. Och slutligen är det en stor mängd män och kvinnor från olika länder, från olika folkslag, med olika språk, som lever av sitt yrkesarbete. En majoritet är gifta, många är ogifta. De delar en viktig uppgift med övriga medborgare, att göra samhället mänskligare och mer rättvist. Jag upprepar: Dessa människor arbetar under eget ansvar, sida vid sida med sina medmänniskor, och de upplever medgång och motgång i sin ädla dagliga kamp. De strävar efter att uppfylla sina plikter och att utöva sina medborgerliga rättigheter. Och allt detta med naturlighet, som vilken medveten kristen som helst, utan att se sig själva som en elit. Samtidigt som de finns mitt bland sina kollegor försöker de finna de glimtar av gudomlig strålgång som glimmar till mitt i det allra mest vardagliga.

Även de verksamheter som Opus Dei som institution främjar har dessa tydliga sekulära drag. De är inte kyrk-

liga aktiviteter och de representerar på intet sätt Kyrkans hierarki. De skall främja mänsklig, kulturell och social utveckling och drivs av medborgare som vill att verksamheterna skall belysas med Evangeliets ljus och värmas med Kristi kärlek. Ett konkret exempel kan förtydliga vad jag menar: Opus Dei har aldrig fått, och kommer aldrig att få uppdraget att driva stiftsseminarier, där de biskopar, *som den Helige Ande satt*,⁸ förbereder sina blivande präster.

Däremot främjar Opus Dei yrkes- och lanbruksskolor, grund- och gymnasieskolor, universitet och en mängd verksamheter av olika slag över hela världen. Verkets apostoliska strävan är, som jag skrev för många år sedan, som ett hav utan stränder.

Men varför ska jag dröja vid detta ämne, när er närvaro säger så mycket mer än ett utdraget tal? Ni, Navarrauniversitetets vänner, är en del av ett folk som vet att engagera sig i utvecklingen av det samhälle det tillhör. Er hjärtliga uppmuntran, era böner, uppoffringar och bidrag har inte sin grund i katolsk konfessionalism. Er medverkan är ett tydligt vittnesbörd på ett väl format medborgarsamvete, som har omsorg om det allmännas bästa. Ni kan vittna om att ett universitet kan födas ur folkets drivkraft, och sedan också upprätthållas av folket.

Jag vill ta tillfället i akt att ännu en gång tacka för det stöd som vårt universitet får från min ädla stad Pamploña, från regionen Navarra, från universitetets vänner som finns spridda över hela Spanien samt – och detta säger jag med särskild värme – från de icke-spanska, och även icke-katolska och icke-kristna vänner, som har förstått detta projekts avsikt och anda, och som har visat det med gärningar.

Tack vare dem har detta universitet blivit en allt rikare källa till inspiration för medborgerlig frihet, intellektuell utveckling, yrkesiver och för utveckling av universitetsväsendet.

“Ni skulle inte kunna leva ert vanliga liv på ett heligt sätt om ni inte åtnjöt den frihet som kommer av er värdighet som män och kvinnor skapade till Guds avbild, och som Kyrkan tillerkänner er.

Det som jag nu har velat peka på har folket i Navarra tydligt förstått. De ser också att universitetet gynnar regionens ekonomi och att det än mer bidrar till dess sociala utveckling. Universitetet har gett så många av Navarras barn chansen att välja akademiska yrken, något som annars hade varit svårt, och i vissa fall omöjligt. Insikten om vilken roll universitetet skulle kunna spela i deras liv har säkert motiverat det stöd som Navarra har gett från första början, ett stöd som utan tvivel kommer att växa i entusiasm och omfattning.

Jag hoppas fortfarande, eftersom det vore rättvist och dessutom är en realitet i så många länder, att stunden kommer då den spanska staten kommer att bidra med sitt för att lätta på bördorna i en verksamhet som inte söker något för egen vinning, utan tvärtom helt och hållet står i samhällets tjänst och således vill arbeta för nationens välgång, nu och i framtiden.

⁸ Apg 20:28.

Och nu, mina söner och döttrar, låt mig fästa uppmärksamheten på en annan aspekt av det vanliga livet, som ligger mig särskilt varmt om hjärtat. Jag tänker på den mänskliga kärleken, på den rena kärleken mellan en man och en kvinna, på förlovningen, på äktenskapet. Ännu en gång vill jag säga att denna heliga mänskliga kärlek inte endast är något som ska tillåtas och tolereras vid sidan av andens verkliga liv, som vissa falska spiritualistiska tankesätt (som jag tidigare har nämnt) antyder. I ord och skrift har jag de senaste fyrtio åren förkunnat motsatsen, och de som inte förstod mig i början börjar nu förstå.

Den kärlek som leder till äktenskap och familj kan också vara en underbar, gudomlig väg. En kallelse, en väg att helt och hållet hänge sig åt Gud. Jag har påmint er om att göra saker fullkomligt, om att fylla vardagens små saker med kärlek, om att upptäcka detta *gudomliga något* som gömmer sig i detaljerna. Allt detta lämpar sig särskilt väl för det liv som bygger på den mänskliga kärleken.

Alla ni som är lärare eller studenter, eller har en annan uppgift på Navarrauniversitetet, vet att jag har anförtrott er kärlek åt den heliga Maria, den sköna kärlekens moder. Och här på campus har ni det kapell som vi med hängivenhet har byggt för att hon ska ta emot era böner och välsigna den underbara offergåva som den rena kärleken är.

*Vet ni inte att er kropp är ett tempel för den Helige Ande, som ni har inom er och som ni har fått från Gud? Ni tillhör inte er själva.*⁹ Hur många gånger kommer ni inte att glatt svara ja på Apostelns fråga inför statyn av den heliga Jungfrun, den sköna kärlekens moder: Ja, vi vet detta, och vi vill leva på detta sätt med din mäktiga hjälp, o Jungfru, Guds Moder!

Den kontemplativa bönen kommer att välla fram inom er varje gång ni mediterar över denna storslagna verklighet: den Helige Ande har utvalt något så materiellt som min kropp till sin boning. Jag tillhör inte längre mig själv ... min kropp och min själ, hela mitt vara, tillhör Gud ... Och denna bön kommer att vara rik av praktiska konsekvenser, som en följd av Apostelns egen slutsats: *Ära då Gud med er kropp.*¹⁰

“Denna kristna lekmanmentalitet kommer att göra det möjligt för er att fly all intolerans och fanatism. Eller för att uttrycka det mer positivt: det kommer att hjälpa er att leva i fridfullt samförstånd med de övriga medborgarna, och att främja denna sämja inom alla samhällets områden.

Å andra sidan måste ni vara medvetna om, att endast de som förstår och värdesätter denna aspekt av den mänskliga kärleken med hela sitt djup, kan få en annan utsäglig insikt i det som Jesus talade om.¹¹ Det är Guds rena gåva som driver människan att hänge kropp och själ till vår Herre, till att frambara åt honom ett odelat hjärta,

utan att göra det genom jordisk kärlek.

Jag måste sluta nu, mina barn. Jag sade i början att jag ville förkunna något om Guds storhet och barmhärtighet. Jag tror att jag har gjort det genom att tala med er om att helga ert vanliga liv, om att leva ett heligt liv mitt i världens alla realiteter. Ett liv utan att göra väsen av sig, som är enkelt och rättframt. Är inte detta det mest rörande uttrycket för *magnalia Dei*¹² i vår tid, för dessa häpnadsväckande barmhärtighetsgärningar som Gud alltid har utövat, och aldrig upphör att utöva, för att frälsa världen?

“Kärleken som leder till äktenskap och familj kan också vara en underbar, gudomlig väg. En kallelse, en väg att helt och hållet hänge sig åt Gud..

Jag ber er nu med psalmisten att ni förenar er med min bön och med mitt lov: *magnificate Dominum mecum, et extollamus nomen eius simul*¹³, lova Herren med mig, låt oss tillsammans ära hans namn. Med andra ord, mina barn, låt oss leva av tro.

Låt oss ta på oss trons sköld, frälsningens hjälm och det andens svärd som är Guds Ord. På detta sätt uppmanar Aposteln Paulus oss i brevet till efesierna¹⁴, som vi läste i liturgin för en stund sedan.

Tro är en dygd som vi kristna är i stort behov av, särskilt under detta trons år som vår älskade helige fader, påven Paulus VI, har utlyst. För har vi inte tron, saknar vi själva grunden för att kunna helga det vanliga livet.

En levande tro i denna stund, för vi närmar oss *mysterium fidei*¹⁵, den heliga Eukaristin. Vi skall ju delta i Herrens påsk, som sammanfattar och gör verkligt Guds barmhärtighetsgärningar mot människan.

Tro, mina barn, för att kunna bekänna att *vår Återlösnings verk*¹⁶ kommer att förnyas på detta altare om några minuter, Tro, för att kunna smaka på trosbekännelsen och för att på detta altare och i denna församling kunna erfara Kristi närvaro, som gör oss till *cor unum et anima una*¹⁷, till ett hjärta och en själ, till en familj, en Kyrka, den Kyrka som är en, helig, katolsk, apostolisk och romersk, vilket för oss är detsamma som universell.

Tro, slutligen, mina käraste döttrar och söner, för att inför människorna kunna vittna om ett helgat vanligt liv och därigenom visa världen att allt detta inte bara är ceremonier och ord, utan en gudomlig verklighet, i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn och i den heliga Marias namn.

¹² Syr 18:4.

¹³ Ps 34:4.

¹⁴ Ef 6:11ff.

¹⁵ 1 Tim 3:9.

¹⁶ Bön över offergåvorna, 9:e söndagen efter Pingst.

¹⁷ Apg 4:32.

⁹ 1 Kor 6:19.

¹⁰ 1 Kor 6:20.

¹¹ Jfr Matt 19:11.